

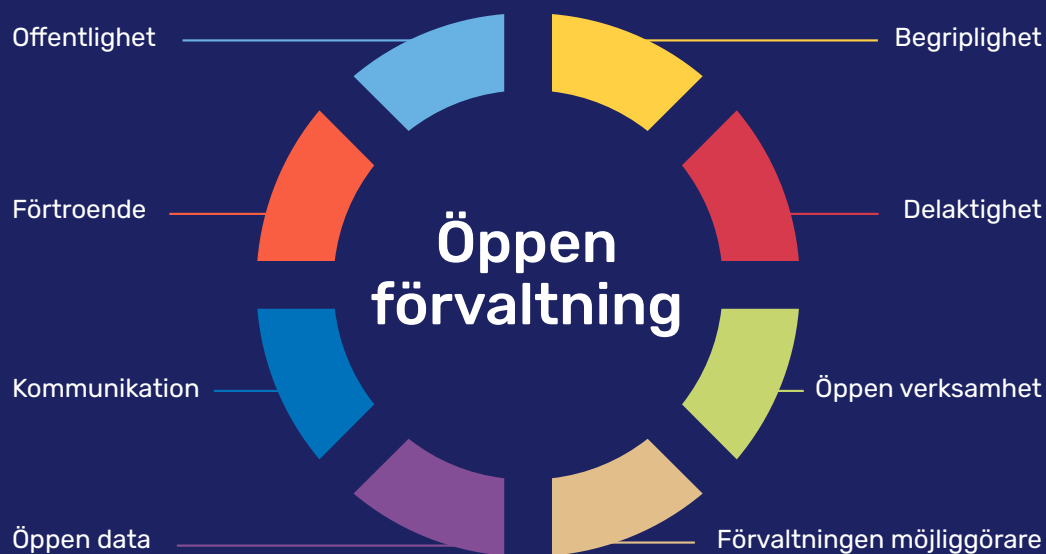
Öppen förvaltning

Handlingsprogram 2023–2027

Öppen förvaltning är en viktig resurs
för det finländska samhället.

Innehåll

Öppen förvaltning är en viktig resurs för det finländska samhället.	3
Öppna förvaltningens åtaganden 2023–2027	4
Åtagande 1. Nationella dialoger och möten i tjänster	5
Åtagande 2. Tillförlitlig information och samarbete stärker kompetensen och delaktigheten	6
Åtagande 3. Vi stöder aktörer inom öppen förvaltning i hemlandet och internationellt	7
Instanser med ansvar för åtaganden och åtgärder samt intressentgrupper	8
Indikatorer, uppföljning och utvärdering	8
Bakgrund.....	8
Vad innebär arbete för öppen förvaltning?.....	8
Varför är arbetet för öppen förvaltning viktigt?.....	9
Vad gör man för att främja öppen förvaltning?	10
Hur gjordes den femte handlingsprogrammet för öppen förvaltning upp?	10

Öppen förvaltning är en viktig resurs för det finländska samhället.

Öppen förvaltning bygger upp medborgarnas förtroende, säkerhet och tro på framtiden.

Finländarna hyser starkt förtroende för förvaltningen. Enligt [OECD \(Organisation of Economic Co-operation and Development\)](#) är tilltron till den egna förmågan och möjligheterna att vara med och påverka däremot klart lägre bland finländarna än i referensländerna.

Förtroende, delaktighet och begriplighet betraktades nästan enhälligt som de viktigaste målen också för perioden 2023–2027 i de utlåtanden som gavs i samband med processen för uppgörande av den femte planen för öppen förvaltning.

Det finländska samhällets kriställighet, försvaret av demokratin, säkerställandet av jämlikhet och genomförandet av nödvändiga samhällsliga förändringar kräver att alla människor känner att de kan delta i och påverka samhällets utveckling. På varandra följande globala kriser, såsom Covid-19-pandemin och Rysslands invasion av Ukraina, har ytterligare betonat detta behov. Osäkerhet har blivit en faktor som präglar våra liv och påverkar oss alla på ett eller annat sätt. Förändringen av samhällets åldersstruktur, förändringarna inom social- och hälsovården samt problemen med den psykiska hälsan bland de unga har lyft fram de offentliga tjänsterna samt deras utbud och kvalitet i rampluset.

Tidigare prioriterades öppenheten och den tillhörande dialogen i beredningen av politiska åtgärder kraftigt i arbetet för öppen förvaltning. I framtiden är det också viktigt att vidareutveckla bemötandet av människor i de offentliga tjänsterna. På så sätt kan man stärka demokratin, jämställdheten, jämlikheten och delaktigheten i samhället och bekämpa diskriminering, hatretorik och rasism.

I arbetet för öppen förvaltning har det redan länge varit känt att det inte räcker med att enbart förbättra förvaltningens verksamhet. I vårt samhälle och utanför det finns aktörer som medvetet försöker undergräva förtroendet, till exempel genom att ifrågasätta de självständiga mediernas status. Det behövs åtgärder som gör det möjligt att reagera på detta och förebygga det proaktivt. Spridningen av falsk information, avsiktligt och oavsiktligt, (felaktig information och desinformation) måste förebyggas med allt mer omfattande samarbete mellan de olika samhällsaktörerna.

Aktörer inom öppen förvaltning behöver också stöd såväl i hemlandet som internationellt. Därför är ett närmare samarbete och en allt effektivare tillämpning och delning av god praxis en viktig del av utvecklingen av den öppna förvaltningen under kommande år.

I handlingsprogrammet används för korthetens skull termen medborgare, men begreppsmässigt omfattar den alla människor, sammanslutningar, organisationer, företag och andra samhällsaktörer.

Öppna förvaltningens åtaganden 2023–2027

Den öppna förvaltningen har tre åtaganden för åren 2023–2027. Under varje åtagande finns en förteckning över de åtgärder med vilka man särskilt strävar efter att främja och genomföra åtagandet. Arbetet för öppen förvaltning gäller hela den offentliga sektorn. Under programperioden är målet också att vidare intensifiera samarbetet och kopplingen till demokrati- och civilsamhällspolitik, politik för de grundläggande och mänskliga rättigheterna och den hållbara utvecklingens politik.

Åtagande 1. Nationella dialoger och möten i tjänster

1.1 Vi stärker delaktigheten, det gemensamma förståendet och kunskapsunderlaget i beredningen av politiska åtgärder med hjälp av dialoger.

- Vi etablerar och utvidgar de nationella dialogerna i samarbete med civilsamhällets aktörer. Målet är att utöka antalet deltagare och arrangörer.
- Vi utvecklar de nationella dialogernas genomslag genom att göra en sammanställning av resultaten av dialogerna samt kortare sammanfattningar och puffar enligt tema som ministeriernas ledning kan använda. Vi synliggör effektiviteten också för deltagarna.
- Vi utvecklar hur resultaten av de nationella dialogerna utnyttjas i samarbete med dialoganordnarna. Vi stärker utnyttjandet av information från dialogerna även på andra förvaltningsnivåer (välfärdsområdena och kommunerna).
- Vi utnyttjar de nationella dialogerna och resultaten av dem som en del av statsrådets framtidsarbete, till exempel i arbetet med att göra upp framtidsredogörelser.
- Vi stärker dialogfärdigheterna och användningen av dialoger. Vi gör dialogarbetet till en del av nätverket för öppen demokrati (se åtagande 3).

1.2 Vi stöder demokratin genom att förbättra möten i de offentliga tjänsterna.

- Vi stärker demokratin och delaktigheten genom att betona betydelsen av möten i de offentliga tjänsterna.
- Vi satsar på att aktivt använda handboken som grundar sig på Försvarsdialoger för demokratin vid utvecklingen av de offentliga tjänsterna. Vi stöder demokratikompetens i de offentliga tjänsterna genom att producera utbildning i eOppiva. Största delen av alla som bor i Finland möter den offentliga sektorn i samband med de offentliga tjänsterna. De offentliga tjänsterna ska erbjuda människorna en upplevelse av ett samhälle där allas ärenden är viktiga och man löser situationer tillsammans, samtidigt som man respekterar och lyssnar på samtliga parter. Gemenskapskompetensen hos alla som agerar i servicesituationer förstärks genom att dela god praxis. Vi främjar kunskapen om och användningen av både lättläst språk och sakligt, tydligt och begripligt allmänspråk i de offentliga tjänsterna för att stödja jämlikhet och demokrati. Myndigheter och medborgare möter också varandra med hjälp av det skrivna språket när människor läser myndighetstexter eller sköter sina ärenden med myndigheter, till exempel i olika digitala tjänster. Vi deltar i att genomföra ett åtgärdsprogram för lättläst språk.

Åtagande 2. Tillförlitlig information och samarbete stärker kompetensen och delaktigheten

2.1 Vi samarbetar för att förebygga avsiktlig och oavsiktlig spridning av falsk information (felaktig information och desinformation) med hjälp av kompetens och tillförlitlig information.

- Vi arbetar tillsammans med OECD-länderna för att förbättra informationsdelningen och utveckla en data- och analysmall så att felaktig information och desinformation kan förebyggas och bekämpas på ett så effektivt sätt som möjligt, med hjälp av samarbete mellan olika samhällsaktörer. Tillförlitlig information är livsviktigt för förtroendet och demokratin.
- Praxis för att öppna data måste alltid utvecklas och i normala förhållanden ska man vara beredd på undantagssituationer. Vi ordnar tväradministrativa diskussioner om betydelsen av att öppna data i undantagssituationer. Vi samlar bästa praxis när det gäller att kombinera ett avvikande säkerhetsläge med att öppna data på ett ändamålsenligt sätt.
- Vi arbetar för att öppna den offentliga förvaltningens inköpsfakturadata även i kommuner och välfärdsområden.
- Vi ordnar öppna workshoppar för hela den offentliga förvaltningen och säkerställer med hjälp av kommunikation att alla aktörer inom den offentliga förvaltningen vet hur de ska agera enligt finansministeriets etiska rekommendationer för artificiell intelligens.

2.2 Vi etablerar verksamhetsmodellen för Medborgarsamhälls-akademien inom den öppna förvaltningen för att fördjupa samarbetet på det nationella och regionala planet

- Vi samarbetar för att etablera en årlig nationell Medborgarsamhälls-akademien inom den öppna förvaltningen. Vi utökar den aktiva gemensamma kommunikationen för att tjänstemän och tjänsteinnehavare ska delta allt oftare i evenemang förknippade med Medborgarsamhälls-akademien.
- Vi etablerar och utvidgar de regionala Medborgarsamhälls-akademien i syfte att utveckla samarbetet i städerna, kommunerna och/eller regionerna: vi tillhandahåller en färdig mall och uppmuntrar organisationerna att använda den. Målet är att det grundas regionala akademier på olika håll i Finland.
- Vi genomför en Medborgarsamhälls-akademien inom den öppna förvaltningen med internationella och EU-relaterade teman.
- Med hjälp av akademierna stärker vi framför allt tjänstemännens kunskaper om frivilligorganisationerna och civilsamhället. Vi producerar en kurs i ämnet i eOppiva.

Åtagande 3. Vi stöder aktörer inom öppen förvaltning i hemlandet och internationellt

3.1 Vi effektiviserar spridningen av god praxis inom öppen förvaltning.

- Vi effektiviserar insamlingen av information om god praxis inom öppen förvaltning. Vi skapar en mer systematisk metod än den nuvarande för att sprida information genom att utveckla och utnyttja verksamheten i nätverket för öppen förvaltning.
- Genom att utveckla spridningen av god praxis i Finland möjliggör vi en bättre informationsspridning även internationellt. För de engelskspråkiga sidorna på webbplatsen [oppenforvaltning.fi](https://www.oppenforvaltning.fi) producerar vi ett avsnitt vars innehåll fungerar som en kanal för att sprida finländsk god praxis internationellt.
- Vi genomför [OECD:s rekommendation om förtroende och delaktighet för unga personer](#) (Creating Better Opportunities for Young People). Vi utnyttjar OECD:s framtida arbete för spridning av god praxis och metoder i synnerhet för att stärka barns och ungas delaktighet.
- I samband med spridningen av god praxis framhåller vi också särskilt praxis som underlättar delaktighet i ett tidigt skede av beredningen av politiska åtgärder samt praxis som främjar delaktighet i samarbete mellan olika förvaltningsnivåer (till exempel välfärdsområdena och kommunerna tillsammans).

3.2 Vi startar ett nätverk för öppen demokrati.

- Vi startar ett nytt nätverk för öppen demokrati som är öppet för alla intresserade parter. Vi kopplar verksamheten i statens tjänstemannanätverk för öppen förvaltning till nätverket för öppen demokrati.
- Vi indelar verksamheten tydligare i olika teman. År 2024 är temats arbetsnamn "Artificiell intelligens och öppenhet". Andra teman som identifierats som viktiga är till exempel jämlikhet, civilsamhället, datasäkerhet, dataskydd, tillgänglighet, kommunikation och att bygga upp förtroende.
- Vi samarbetar för att skapa nya verksamhetsformer för nätverket. På så sätt stärker vi spridningen av god praxis och nätverkets roll när det gäller att främja dialoger.

Instanser med ansvar för åtaganden och åtgärder samt intressentgrupper

Instanser med ansvar för åtaganden och åtgärder samt intressentgrupper identifieras i samband med att helheterna startas. Kommunikationen om dem sker separat när arbetet inleds, och information om dem kommer också att finnas i handlingsprogram-avsnittet på webbplatsen [openforvaltning.fi](#).

Indikatorer, uppföljning och utvärdering

Instanser med ansvar för åtaganden och åtgärder samt intressentgrupper identifieras i samband med att helheterna startas. Kommunikationen om dem sker separat när arbetet inleds, och information om dem kommer också att finnas i handlingsprogram-avsnittet på webbplatsen [openforvaltning.fi](#).

Bakgrund

I detta avsnitt redogörs för vad arbete för öppen förvaltning innebär, varför arbetet är viktigt, vad man gör för att främja öppen förvaltning och hur den femte handlingsprogrammet gjordes upp.

Vad innebär arbete för öppen förvaltning?

Här i Finland främjar vi öppen förvaltning som en tydlig och bred helhet – inte enbart som en strikt tolkning av lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. I Finland utvecklar och främjar vi öppen förvaltning med hjälp av åtta permanenta insatsområden i brett samarbete över sektorsgränserna. De permanenta insatsområdena är: Offentlighet, Begriplighet, Delaktighet, Öppen verksamhet, Förvaltningen som möjliggörare, Öppna data, Kommunikation och Förtroende.

Detta innebär att

- Offentlighetsprincipen innebär rätt att få uppgifter om myndigheters verksamhet.
- Förvaltningens texter, tjänster och reformer är tydliga och begripliga.
- Alla som vill det har möjlighet att delta i beredningen och utvecklingen av ärenden – och förvaltningen är öppen för nya idéer, krav och behov.
- Förvaltningen utvecklar sin verksamhet så att den blir öppnare inom alla delområden.
- Förvaltningen stöder medborgarsamhällets verksamhetsförutsättningar och eliminerar hinder för verksamheten.
- Data ska finnas tillgängliga i öppen och maskinellt läsbar form.
- Kommunikationen är dubbelriktad och utgör en väsentlig del i allt arbete som pågår inom temat öppen förvaltning
- Förtroende är ett centralt mål för den öppna förvaltningen, men det är också ett insatsområde där man bland annat försöker öka informationsunderlaget om hur förtroende kan främjas och utvärderas.

Insatsområdena i cirkeln som beskriver öppen förvaltning (Figur 1) är en permanent referensram för arbetet med att främja en öppen förvaltning.

Figur 1 Den öppna förvaltningens permanenta insatsområden: Offentlighet, förtroende, kommunikation, öppna data, begriplighet, delaktighet, öppen verksamhet, förvaltningen som möjliggörare.

Varför är arbetet för öppen förvaltning viktigt?

Ett långsiktigt mål för öppen förvaltning är att bygga upp medborgarnas förtroende, säkerhet och tro på framtiden. För att uppnå detta mål arbetar vi bland annat med att stärka dialogen samt främja begripligheten och delaktigheten med hjälp av kompetens, ledarskap och internationellt samarbete. Detta arbete hjälper oss att bevara den öppna förvaltningen som en resurs för det finländska samhället.

Förvaltningens öppenhet är ett gemensamt värde, mål och utvecklingsobjekt för aktörerna inom den offentliga förvaltningen. Öppen förvaltning betyder för förvaltningens del transparens, etik, redovisningsskyldighet och tillgång till information och tjänster. Det betyder också att man gör det möjligt för människor att delta i beredningen av beslutsfattandet, planeringen och genomförandet av servicen. Öppen förvaltning innebär att förvaltningen är öppen för nya idéer, krav och behov. Tillvägagångssättet med öppen förvaltning är ett sätt att förbättra demokratins kvalitet så att det svarar mot människors behov på ett ännu bättre sätt. (Källa: [Strategin för öppen förvaltning \(2021\)](#), s. 1–3)

Du kan läsa mer om utgångspunkterna för främjandet av öppenhet i arbetet för öppen förvaltning och verkningarna av att stärka öppenheten på öppna förvaltningens webbplats i bakgrundspromemorian som gjorts upp i samband med beredningen av den aktuella handlingsprogrammet. ([Bakgrundspromemoria \(2023\)](#), s 2).

Vad gör man för att främja öppen förvaltning?

Man främjar öppen förvaltning med hjälp av åtagandena i handlingsprogrammet och konkreta åtgärder. Handlingsprogrammet för öppen förvaltning är en del av den öppna förvaltningens internationella partnerskapsprogram (Open Government Partnership, OGP), till vilket Finland anslöt sig 2013. Medlemskap i partnerskapsprogrammet innebär att varje land gör upp en handlingsprogram vars beredning är så öppen som möjligt. Handlingsprogrammet innehåller åtaganden och mål för de kommande fyra åren. Till stöd för genomförandet av handlingsprogrammet tillsätts en arbetsgrupp som består av aktörer från olika samhällssektorer, såsom den offentliga sektorn och civilsamhället, som är viktiga med tanke på åtgärderna.

Som en del av det föregående handlingsprogrammet 2019–2023 gjorde vi upp en strategi för öppen förvaltning. Strategin ger riktlinjer för de viktigaste prioriteringarna fram till år 2030. I handlingsprogrammet för öppen förvaltning finns i sin tur riktlinjer för de viktigaste åtagandena och åtgärderna som ska främja en öppen förvaltning under en fyraårsperiod.

Teman och åtaganden för tidigare handlingsprogrammer för öppen förvaltning mellan 2013 och 2023 var bland annat klart språk, öppen verksamhet, öppna data, förvaltningen som möjliggörare, överskådlig förvaltning, barn och ungas samt åldringars delaktighet, begriplighet, öppet landskap, offentlighet, hållbar öppenhet, strategin för öppen förvaltning, öppenhetsregistret samt stärkande av dialogfärdigheterna och användningen av dialoger. Läs mer om tidigare handlingsprogrammer och vidtagna åtgärder på öppna förvaltningens webbplats: <https://oppenforvaltning.fi/handlingsprogram/>.

Hur gjordes den femte handlingsprogrammet för öppen förvaltning upp?

Den femte handlingsprogrammet för öppen förvaltning gäller perioden 2023–2027 och arbetet med att göra upp planen inleddes i december 2022. Principerna för uppgörandet har etablerats redan vid beredningen av tidigare handlingsprogram:

- Under hela processen finns det olika slags möjligheter att delta.
- I möjligheter att delta elektroniskt används gemensamma system som är öppna för alla ([dinåskikt.fi](#) och [utlåtande.fi](#)).
- Möten ansikte mot ansikte ordnas för olika grupper: medborgare, organisationer, tjänstemän och tjänsteinnehavare.

- Möten ordnas under både öppna förvaltningens egna och andra arrangörers evenemang.
- Målet är att nå deltagare också utanför huvudstadsregionen.

Som stöd för beredningen av den öppna förvaltningens femte handlingsprogram utarbetade finansministeriets team för öppen förvaltning en [bakgrundspromemoria](#). Promemorian beskriver vad arbetet för öppen förvaltning handlar om, varför det är viktigt att främja öppen förvaltning och vad som förändrats i den öppna förvaltningens verksamhetsmiljö. Promemorian innehåller också en plan för uppgörandet av den femte handlingsprogrammet för öppen förvaltning. De som deltog i uppgörandet av handlingsprogrammet våren 2023 hade tillgång till denna bakgrundspromemoria. Promemorian publicerades på öppna förvaltningens webbplats.

Olika aktörer deltog flitigt i processen under våren 2023 och värdefull information samlades aktivt in på många sätt.

- Bland annat Diakonissanstalten ordnade diskussioner om framtiden som producerade input i tillämpliga delar, framför allt om framtidsutsikterna för de mest utsatta personerna.
- I samband med den nationella akademien för frivilligorganisationer och torgträffen för öppen förvaltning (och på öppna förvaltningens webbplats) användes ett [idéblad för öppen förvaltning](#) som samlade tankar om och idéer för hur öppen förvaltning kan främjas i den nya handlingsprogrammet.
- Enkäten Öppen förvaltning, som skickades till statens ämbetsverk och inrättningar, kommunerna, landskapen och välfärdsområdena, gav kvantitativ och kvalitativ information om den öppna förvaltningens status och genomförandet av den fjärde handlingsprogrammet (från 107 organisationer).
- Under regionturnén hördes bland annat städernas, kommunernas, frivilligorganisationernas och rådets åsikter och idéer i Rovaniemi, Kuopio, Jyväskylä, Tusby och Åbo.
- Intervjuer gav aktörer och instanser som inte tidigare år har deltagit aktivt i arbetet i arbetsgruppen för öppen förvaltning tillfälle att framföra sina tankar och idéer (se förteckning över intervjuobjekt i [bilagan](#) till promemorian Mitä kuulimme?).
- En enkät om målen i den femte handlingsprogrammet var öppen för alla i tjänsten [dinäsikt.fi](#) mellan 10.5 och 31.5. Totalt lämnades 24 svar på enkäten.
- Utkast till åtaganden för den femte handlingsprogrammet lades fram för delegationen för medborgarsamhällspolitik vid delegationens möte 1.6.
- Arbetsgruppen för öppen förvaltning diskuterade planen under våren ...
- Enskilda medlemmars och kollegors iakttagelser var till stor hjälp ...
- Som material för uppgörandet av handlingsprogrammet användes också omfattande dialogmaterial som samlats in genom olika dialogprocesser sedan 2020.
- En e-panel för unga i december 2022.

Med stöd av materialet ovan gjorde vi upp och publicerade promemorian Mitä kuulimme? på öppna förvaltningens webbplats. I promemorian samlade vi alla tankar och idéer kring öppen förvaltning, grupperade enligt de permanenta insatsområdena. Promemorian Mitä kuulimme? hjälpte oss att göra upp utkastet till handlingsprogrammet.

Utkastet till den öppna förvaltningens femte nationella handlingsprogram var ute på remiss på utlåtande.fi 14.6–25.8.2023. Under sommaren fick vi kommentarer från europeiska samarbetspartner. Detta handlingsprogram har slutförts utifrån mottagna utlåtanden och kommentarer. En sammanfattning av utlåtandena och kommentarer till enskilda utlåtanden publicerades på öppna förvaltningens webbplats. Den öppna förvaltningens femte handlingsprogram för 2023–2027 publicerades den 5 oktober i Uleåborg som en del av den regionala akademien för frivilligorganisationer.

Öppen
förvaltning